

Medborgarförslag: Gångväg från Karlshälls gård till Långholmens strandbad

Jag föreslår att Stockholms stad utreder och anlägger en gångväg längs Långholmens norra strand mellan Karlshäll och Långholmens strandbad.

Långholmens stränder är till stor del tillgängliga för allmänheten och utgör ett mycket uppskattat område för promenader och friluftsliv. Sträckan mellan Karlshäll och Långholmens strandbad utgör ett tydligt undantag. Här tvingas den som vill fortsätta runt ön lämna stranden, trots att marken är kommunalt ägd.

Ett liknande medborgarförslag behandlades av Södermalms stadsdelsnämnd 2020 (SÖD 2020/351). Stadsdelsförvaltningen konstaterade då att förslaget låg i linje med intentionerna i Parkplan Södermalm, där möjligheten till en strandpromenad runt hela Långholmen skulle utredas. Förvaltningen bedömde dock att den då föreslagna sträckningen närmast vattnet skulle bli kostsam och sannolikt kräva en gångbrygga på grund av klippor och svår terräng.

Jag föreslår att frågan nu tas upp på nytt och att en enklare sträckning prövas. I stället för att bygga en gångbrygga närmast vattnet förefaller det möjligt att låta gångvägen gå från den befintliga trappan vid Karlshäll upp till kanten av koloniområdet, längs den relativt plana bergsplatån där koloniområdets norra del ligger och därefter ned mot Sjötullen 1. Därifrån kan stråket fortsätta genom Sjötullens strandområde till Långholmens strandbad.

Den föreslagna sträckningen kan möjligen kräva ett begränsat intrång längs koloniområdets norra gräns. Den exakta sträckningen och möjligheten att helt undvika arrenderad mark behöver undersökas på plats. Det eventuella intrånget bör i alla händelser kunna begränsas till ett par meter längs lotternas norra kant och berör till stor del berg och mark som inte används för odling. Det bör därför vara möjligt att skapa gångvägen utan att någon kolonilott försvinner och med liten påverkan på koloniverksamheten.

Det är också relevant att marken ägs av Stockholms stad och endast är upplåten till koloniföreningen genom arrende. Det nuvarande arrendeavtalet gäller från 2024 men ger uttryckligen kommunen möjlighet att vid varje femårsperiod återta mark som kommunen finner nödvändig för annat ändamål. Det finns således en avtalsmässig möjlighet att göra en begränsad justering av arrendeområdet om det skulle behövas.

Just den aktuella delen av koloniområdet har inte heller alltid ingått i koloniträdgårdarna. Enligt Långholmens koloniträdgårdars egen historik ingick marken för dagens lotter 26–28 inte ursprungligen i koloniområdet utan utgjorde den så kallade Stadens bergplats. Koloniområdets nuvarande gräns mot vattnet är alltså resultatet av en senare utvidgning.

Koloniträdgårdarna är en värdefull del av Långholmen och bör självklart värnas. Ett smalt gångstråk längs kanten av några få lotter innebär emellertid ett begränsat intrång. Mot detta står ett starkt allmänintresse. En relativt kort ny gångväg skulle öppna denna del av Långholmens strand för alla och knyta samman befintliga gångstråk till en betydligt längre sammanhängande strandpromenad.

Förslaget ligger därmed i linje med stadens tidigare uttalade ambition att undersöka möjligheten till en strandpromenad runt hela Långholmen. Det alternativ som beskrivs i bifogat underlag förefaller dessutom kunna genomföras med betydligt mindre ingrepp och till lägre kostnad än den lösning som diskuterades 2020.

Jag föreslår att Södermalms stadsdelsnämnd ger stadsdelsförvaltningen i uppdrag att, i samverkan med berörda förvaltningar, bolag och arrendatorer, utreda ett sammanhängande gångstråk mellan Karlshäll och Långholmens strandbad. Utredningen bör särskilt pröva den sträckning som redovisas i underlaget samt bedöma tillgänglighet, natur- och kulturmiljö, kostnader och påverkan på koloniverksamheten. Om sträckningen bedöms genomförbar bör förvaltningen återkomma med förslag till genomförande.

Underlag till förslaget om gångväg från Karlshälls gård till Långholmens strandbad

Långholmens stränder är idag till stor del tillgängliga för allmänheten. Stranden mellan Karlshäll och Långholmens strandbad utgör dock ett undantag. Här saknas en allmänt tillgänglig sammanhängande gångförbindelse längs stranden, trots att marken är kommunalt ägd. Bild 1 visar ett förslag på en tänkbar sträckning av en gångväg för att göra denna sträcka tillgänglig för allmänheten. Gångvägen skulle ansluta till trappan vid infarten till Karlshälls gård, fortsätta närmast sjön uppe på den plåtå där koloniområdets norra del ligger och sedan fortsätta vidare genom Sjötullen 1:s strandområde. Gångvägen kan ansluta till Långholmens Strandbad genom att passera mellan bostadshusen och sjöstugan på fastigheten Sjötullen 1. Bostadshusen på Sjötullen 1 är tydligt separerade från strandområdet med ett staket, så gångvägen kan hållas tydligt avskild från gården med bostadshus. Förutsättningarna kring strandområdet på Sjötullen 1 beskrivs närmare i ett separat medborgarförslag.

Bild 1. Den föreslagna sträckningen av gångvägen är inritad med röd linje på karta respektive på satellitbild.

I ett tidigare medborgarförslag från 2020 utreddes möjligheten att anlägga en gångväg allra närmast vattnet (SÖD 2020/351). Detta skulle dock kräva en kostsam bryggkonstruktion och dessutom innebära ett stort ingrepp i den naturliga miljön. En betydligt enklare lösning är att anlägga gångvägen längs koloniområdets gräns mot vattnet i norr. Koloniområdet närmast Mälaren utgörs av fyra kolonilotter. Bild 2 visar en karta över kolonilotterna. För att anlägga en gångväg skulle eventuellt en liten del av kolonilotterna 26 och 27 behöva tas i anspråk, men möjligen behöver något av 25 och 28 också tas i anspråk. En av de berörda lotterna, som utifrån läget kan identifieras som lott 26, uppges i ett reportage i *lcauriren* vara 470 kvadratmeter och en av koloniområdets största. En stor del av lotten består enligt reportaget av berghällar som inte går att odla på.¹ Då det handlar om en gångväg är det i alla händelser bara ett par meter av dessa lotters område närmast vattnet som behöver tas i anspråk. Denna del av lotterna förefaller inte användas för odling och den faktiska odlingsytan skulle förmodligen inte minska nämnvärt, om ens alls. Intrånget skulle vara koncentrerat till ett fåtal lotter närmast vattnet och behöver inte påverka koloniområdets funktion eller innebära att någon lott försvinner.

Bild 2. Karta över Långholmens koloniförening hämtad från föreningens hemsida.

Koloniområdets mark ägs av staden och upplåts till Långholmens koloniträdgårdar genom arrende. Det nuvarande arrendeavtalet gäller från 2024 och löper i 25 år. Avtalet

¹ Artikeln finns tillgänglig här: <https://www.hemtrevligt.se/hem-tradgard/kolonilott-farmor-barnbarn/1718220>

innehåller samtidigt en uttrycklig bestämmelse som ger kommunen rätt att vid varje femårsperiod återta sådan mark som kommunen finner nödvändig för annat ändamål.² Avtalet är således utformat för att möjliggöra begränsade förändringar av arrendeområdets omfattning under avtalsperioden. Om en mindre del av de vattennära lotterna behöver tas i anspråk för gångvägen finns därför redan en avtalsmässig mekanism för återtagande av mark under arrendeperioden. Dessutom har just lotterna 26, 27 och 28 inte tillhört koloniområdet från början, vilket talar för att områdets utbredning i alla händelser inte är för all tid given.

Den nuvarande gångvägen förbi Karlshälls gård viker av upp från Mälaren och avslutas med en lång trappa upp mot Karlshälls gård. Förslaget är att den nya gångvägen anläggs några steg upp från trappan där det finns en murad avsats öster om trappan där marken är platt, se bild 3.

Bild 3. Fotografi från trappan där den föreslagna gångvägen är tänkt att börja västerut. Den röda pilen markerar den föreslagna stigen.

Bild 4 visar den platta murade avsatsen med vy upp mot koloniföreningens gröna staket. Det är en viss lutning upp till koloniföreningens norra gräns, men det är förhållandevis svag lutning. Förmodligen kan en gångväg utan trappor anläggas här.

² Arrendeavtal mellan Stockholms kommun och Föreningen Långholmens koloniträdgårdar, SÖD 2023/599, § 2

Bild 4. Fotografi på tänkt gångväg upp mot koloniföreningens norra gräns.

Det norra området av koloniföreningen utgörs av en bergsplatå. Bild 5 visar staketet längs den norra gränsen. På denna bild visas även kolonistugan på lotten 27. Den visar tydligt att det är ganska mycket utrymme mellan kolonistugan och staketet och att någon egentlig odling inte sker intill staketet. Möjligen går det dock att förlägga en gångväg helt utanför koloniområdets område.

Bild 5. Bild från väster över koloniområdets staket mot norr. Till höger skymtar kolonistugan på lott 27.

Förslagsställaren hade inte möjlighet att i detalj undersöka gångvägens lämpliga sträckning vidare förbi lott 26 och 25 på grund av områdets privata karaktär. Från Sjötullen 1 är det dock tydligt att terrängen upp mot koloniområdet från öster inte är

särskilt brant, se bild 6. Då det är viss höjdskillnad kan dock en trappa behöva anläggas här.

Bild 6. Fotografi taget från Sjötullens 1 strandområde upp mot koloniföreningens norra gräns.

Alla fotografier är tagna av förslagsställaren den 22/8 2026.